

II

Балканът в китна премяна посрещна четата със радост. На всеки повик — той отвърждаше с ехо; пламналите бузи на заморени руманки галеше хладен лъх на усойни долини; пътя им бе преслал с листи и сянка.

Колкото по навътре влизаха в балкана пътя им ставаше стръмен и тесен, ала толкова по пленителни гледки се откриваха.

Стигнат ли на завой — немогат да се нагледат: над глави — буки вековни; под козе доли шеметни, где бучат потоци пенливи; сред провиснали клони небето едва се назяркава колкото едно око голямо, а лъчите на слънцето само тук таме се промъкват и чертаят кръгли открития върху черната земя.

Нежен мирис на гороцвет, сухи листи и загнили дървета напоява въздуха и жетварките се опоиха от нея. Те се смълчаха и вслушаха в горската тишина.

Балканът със своята стихия и благоухание нещо на душата прошепна. И те млъкнаха, като в храм на бдение.

Всяка се вслушаше да чуе нещо, що ѝ задява душата; всеки си спомняше по нещо от приказките за Балкана.

Че коя то тях, още като дете не е слушала от беловласа баба, край бащино огнище, за самодивското игрище на Чумерна, де пред петляно време върли орисници, излизат една друга да се надиграват и като се изкжпят в мржтвешкия вир — хукват към села прокоби да вещаят над люлка на роден младенец? Кой не знае за змеойве златни палати, где с руйно вино се веселят и дойде ли време млад змей да се зажени — потеглят с огнени колесници и от село най лична мома отвличат. Кому не е нашепвано страховтно, че билото на Чумерна е оголено от борба между змей и Крали Марко. След като те са били три дни и три нощи, гората на около погоряла и под стъпките им извори бликнали — Крали Марко победил Змея Горянин и за помен е от тогаз Чумерна остала.

В млчание младите жетварки извиваха от завой на завой, поглнати от извикани спемени. А драгоманина им — Горан Горнака, изпредил четата, сякаш забравил, че с него е цяла върволица жетварки, при всеки завой, коня често поспира, към небе очи издига и неможе да се нарадва.